

Quechua

YACHACHIJ
QONQAYLLA
ALLICHAY

PACHA KUYUY
LLOQLLA
KAMARIYKUNAPI
QASAYKUNA

“Defensa Civil, Tarea de Todos”

Calle Ricardo Angulo 694
Urb. Córpac - San Isidro, Lima - Perú
Tel: 225-9898
www.indeci.gob.pe

EN CASO DE EMERGENCIA LLAME A:

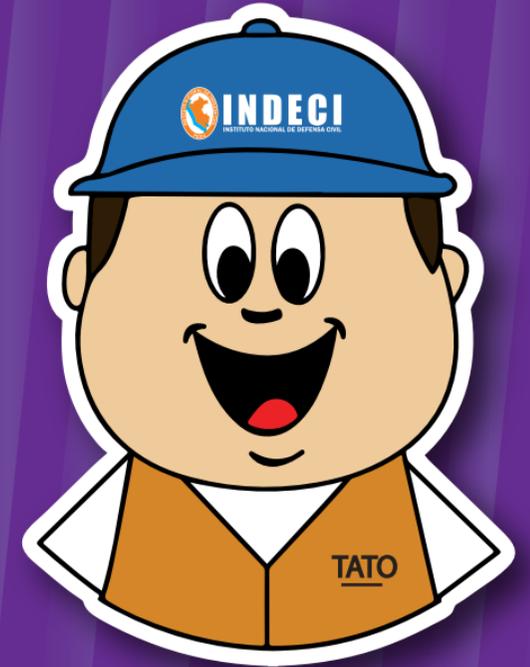

Más información en:
www.indeci.gob.pe

Síguenos en:

Distribución gratuita 2017

- Askha chhusikunawan utaq qatakunawan puñuy.
- Ama nishu qonpikunata huch'uy erqechakunaman churaychu, tutan muyuykachaspa samayninta tapakunman.
- Manchapakuyllawan churay k'illinsa estufa nisqata, utaq eléctrica o gas nisqata ima.
- Llaqtaykipi hanpina wasiman riy, hanpikamayuqta tapukamuy.
- Mayqen chaki makiykichá mana allinchu kashan chayta, as allin q'oñisqa unuman challpuy.
- Llaqtaykipi maqllumanta amachaq suntur wasipi tantanasqa runakuna ukhupi sayaysiy utaq llank'aysiy, wasikunata, maypicha tarpuna allpakuna kashan, uywakunaq mijunan hanpinan chayta yanapaspa.

PACHA KUYUY

Pacha kuyuykunaqa, pachaq aytispa kunununuyninmi, ukhu pachapi rumi qaqakuna thuniyuqtin.

YACHACHIY

- Wasiyiq, llank'anaykiq saywankunata, perqankunata ima allinta qhaway, maqllunkunata kikinчай.
- Unanchay chanin k'itikonata(k'asqasqa saywakunata, patapata seqanakunata ima) allin kayninta qhawariy.

- Imapas churanakunata, k'anchaykunata ima allinta tajyachay.
- Aylluykiwan, llank'anaykipi khunpaykikunawan ima ruwapakuy allin sirway amachaykunata.

QONQAYLLA

- Thajllapi kay llapan pacha kuyuyipi, yanapaytaq wakinkunata.
- LLank'anaykimanta utaq wasiykimanta allillamanta lloqsiy.
- Mana lloqsiyta atispaqa, wasipi unanchasqa saywankunapi sayay.

- Allichakuy ratkha p'achakunata (chalina, chompa, poncho nisqakunata, maki p'ulqo, p'ulqota ima, hokunatapuwan).
- Uyariy pachamanta, pacha q'oñiriyanta, radio utaq televisión nisqakunapi willakuykunata.
- Sayarichiy p'istukuna ch'ujllakunata.
- Sayarichiy hoq panpapi tapayuqta, chaypitaq waqaychay llant'akunata, uywakuna kanaspa q'oñechinapaq.

QONQAYLLA

- P'olqachiy wasu pacha q'oñiriy chayamuyta, hinaspapas amapuni wasimanta lloqsiychu, nitaq erqechakunata, machukunata chiriyu hap'iychu.
- Churakuy p'achawan zapatuwan ima, chay pachapaq hina.
- Qasay pachapi uywaman mijuchinapaq q'achuta waqaychay.
- Ama uywakunata q'ala utaq hawapanpakunapi saqeychu.
- Umaykita, uyaykita simikita ima k'uyukuy , mana chiri wayra sor'qnniykiman haykunapaq.

QASAYKUNA

Qasyqa paqarin maypachachus, pachapi q'õñeriy chayan ch'usaq grado nisqaman chaymi, hinaspantaqmi runakuna, uywakuna tarpuykuna ima wañuy onqoyman chayanku, ichaqa, antillaqtakunapi mamaqochac hawapatankunapi ima.

YACHACHIY

- Llaqtayjiq pacha maqllumanta amachaq suntur wasipi, yachamuy, imakunatas
- ruwana kanqa qonqaylla qasaymanta chayta, yanapakuytaq ruwaysispa, chaywan uchuyachinkichis qonqaylla qasaykunata.

ALLICHAY

- Allinta qhaway wasita, tiyapaq hinachus icha manachus chayta.
- Huñunakuy wawaykikunawan, aylluykiwan ima, tajyasqakichis panpapi.
- Yanapay k'irisqakunata, wawakunata, machukunata, mana puriy mama ima ruway atiq runakunata.
- Ama kuyurichiychu sinchi k'irisqakunata utaq chaki makin p'akisqakunata.
- Qatipay ummalliqkunaq nisqankuta qatipay, pacha maqllu amachaq sunturwasi omalliqkunaq isqankutawan.
- Ayqekuy, wasi t'oqomanta, imakunapas waqaychanamanta, radio televison nisqakunamanta, imakunapas urmayuqkunamanta.
- Ama siqaychu ascensor nisqaman, hark'aytaq hoq runakunaq ascensor nisqaman siqanankunta.
- Sichus k'ijllupi kashanki chayqa, maskay amachaqeta, hatun wasikunaq, sach'akunaq karunpi, puriq carrukunamanta ima.

LLOQLLA

Lloqllaqa t'uruwan hatun rumikunawan mich'usqan w'ayqonkunata tukuy kallpawan phawamuqmi. Iloqllakunaqa paqarin may pachachus unu qochakuna, orqokuna thunispa unuq purinanta wisq'aqtin. q' onqay wasaqiparon mayo hoj pacha kuyuy.

YACHACHIY

- Wasichakuy mana wayq'o Iloqllakunaq purisqanpi, nitaqmi waya qhata allpakunapi utaq unukunaq qochachakunanpi.

- Ama chakakunata chinpaychu ña unu aypashaqtinñaqa.
- Ama carroykita sayachiychu ñaupá unukunaq purisqankunapiqa, aswantaqa qheswa urayman wayq'okunapi ima.
- Ama poqoy pachakupi puriychu ñaupaq waq'a para unukunaq purisqanta.
- Llink'aspa sayay imaymana orqoykunapi atisqaykiman hinaimaynamancha maqllu suntur wasi yanapanaykita munan chayta.

ALLICHAY

- Ama saruychu nitaqmi llamiychu urmasqa cable electrico nisqakunata.
- Aylluykikunata mink'arikuy mach'aqwaykunamanta Iloqhaqkunamanta ima, ch'akipi k'itikunapi tiyaqkunamanta.
- Unu phoqchiriykunaqa qhellichanmi, chaymi allinta pichay qhawariy ima wasiykita.
- Sayay Ilaqta amachay llank'aykunapi unuq puriyinpi tupanankuna allinta pichaspa hinallatq yarqhakunatapas.
- Ama wasiykipi tiyayraqchu, manaraq allin allichasqa kanan kama.
- Ama kutiychu Iloqllaaqa k'itikunamanqa kamachiqkuna chaninchanankukama.

YACHACHIY

- Aylluykiq mana allin k'itikunamanta yachariy, amataq wasikunata mayuq patankunapi, wayq'okunapi ima ruwaychu, nitaqmi ñaupaq k'itikunapi q'ata unu qochachakusqanpipas.
- T'aqakunapi huñunakuy llaqtaykipi wasi masiykikunawan, qonqaylla q'ata unu phoqchirimuqtin.
- Ama q'opata wijch'uychu mayukunaman utaq yarqhakunamanpas. Wasiykiq qatanta parakunamanta amachay.
- Ñut'ullapi qhawapayay wasiykiq sañu tikankunata, unuq purinanta, llapan q'opakunata, raphikunata, allapkunata ima pichay, mana unuq qochachakunanpaq.
- Sichus unuq phoqchirinanpi tiyanki chayqa, qhawariy may moqokuman ayqenaykipaq hinallataq ñankunatapas qhawarinayki maqllu suntur wasipi llank'aq runakunawan.

QONQAYLLA

- Ama chakipi chinpayta munaychu moqoykiq hawanpiña unu kashantinqa.
- Ñankunapi utaq ayllu ujukunapi electricidad nisqa p'akisqa k'aspikunamanta ayqeriy.

- Tarpuy sach'akunata mallkikunata ima allin allpa tajyachinanpaq.
- Para poqoy pachakunapiqa yuyarinaykin qonqayllan lloqllakunaqa paqarinman.
- Llaqtaykipi maqllu suntur wasipi llank'aq runakunawan rimanakuspaykichis kamachinakuychis lloqllaq purinan wayq'okunata qhawarinaykichispaq (huywinawan, campanawan, qeqerewan, kinsa k'uchuan, phankatukunawan, hoqkunapuwan).
- Cheqanchay qhawarichiy ima qespisqa k'itikunata hinallataq apanakuna ñankunata llaqtaykipimaqllu suntur wasiq yachaq runakunawan.

QONQAYLLA

- Thaqlla kay hinantin pachapi, qhawarichiytaq thaq kayniykita, wakinkunataq yanapay.
- Tukuy yuyaywan uyariy hywinaq, campanaq, qeqereq utaq timbre nisqa waqmusqanta.
- Osqhayllaman astay allin qespisqa panpakunaman qonqaylla equipo nisqata apaspayki.
- Qatipay maqlu amachay suntur wasiq kamachikuyninta.

ALLICHAY

- Yanapay wajmanta unuyuq, pinchayuq, k'anchayniyuq ima kanaykichispaq.
- Ama puriychu maynintan lloqla purinan chayninta.
- Aylluykipi yanapay ñankuna, k'ijllukuna allichayta.
- Maypachachus allin yachachisqa kanki, yanapay k'irisqa runakuna aysaypi.

KAMARIYKUNAPI

Unu phoqchiriyqa mayu, qocha, mama qochaq ununkunaq phoqchiriyinmi, askha p'unchaykunapi llank'ana allpakunata pakaspa.

Paray poqo pachakunapi, mamaqochaq phauchiriyinpi hinallataq hatun pacha kuyuykunapin q'ata unu phuqchiyqa qokun.

